

onderzoekend leren

in de geschiedenisles

Michiel Voet

michiel.voet@ugent.be

@michielvoet

intro

ik

- onderwijsonderzoeker (UGent)
- focus op 'ontwikkeling onderzoekscompetentie'
(vooral in geschiedenis)
- onderzoek in klassen en lerarenopleiding
- "samen geschiedenis schrijven"

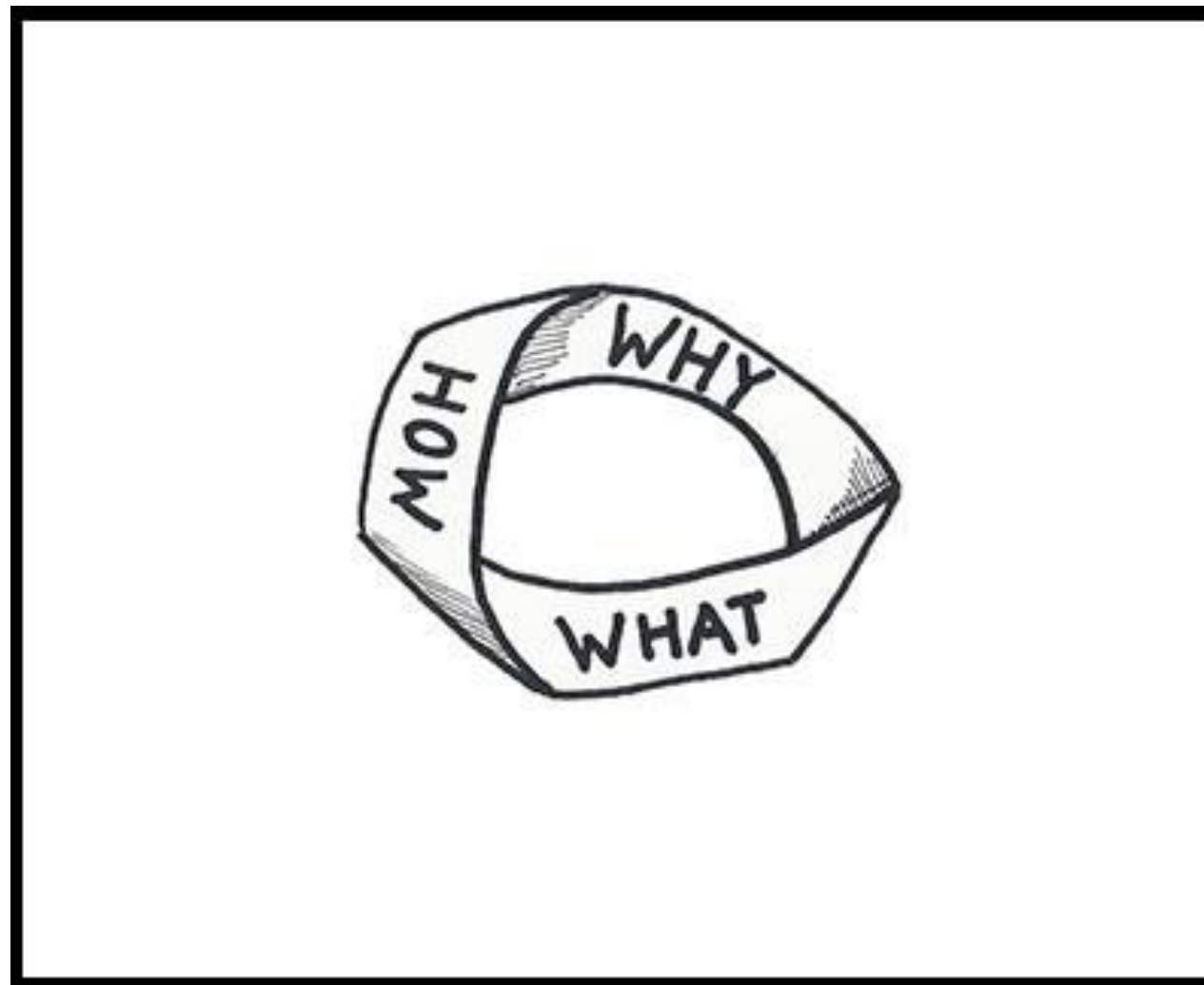
www.tecolab.ugent.be

jullie?

- ervaring met onderzoekend leren?
- verwachtingen?
- specifieke vragen?

doelen

- wat is het?
- waarom zou je het doen?
- hoe kan je het doen?

WAT?

PART I

onderzoekskompetentie?

essentie van onderzoek

op systematische manier probleem oplossen

- data verzamelen
- analyseren
- argumenteren

cfr. de 'wetenschappelijke methode'

precieze aanpak verschilt van domein tot domein

(later meer daarover)

onderzoekend leren?

in leer gaan als onderzoeker

- 'complexe' problemen
- zelf onderzoek doen
- begeleid door een expert

cfr. thesis

lijkt vanzelfsprekend, toch veel misvattingen

(ook onder wetenschappers)

“leerlingen kunnen dat niet”

2 soorten argumenten:

- leerlingen zijn intellectueel niet rijp
(ontwikkelingspsychologie)
- onderzoekstaken zorgen voor ‘cognitive overload’
(cognitieve psychologie)

ontwikkelingspsychologisch

onderzoekscompetentie is aangeleerd, niet inherent

- oefening
- sociaal en cultureel proces

(straks meer concrete voorbeelden)

cognitief psychologisch

≠ zelfontdekkend leren, maar gestructureerd leerproces

valse tegenstelling onderzoekend leren - directe instructie

(straks meer daarover)

“dat hoort thuis in het hoger onderwijs”

verschillende expertise-niveaus:

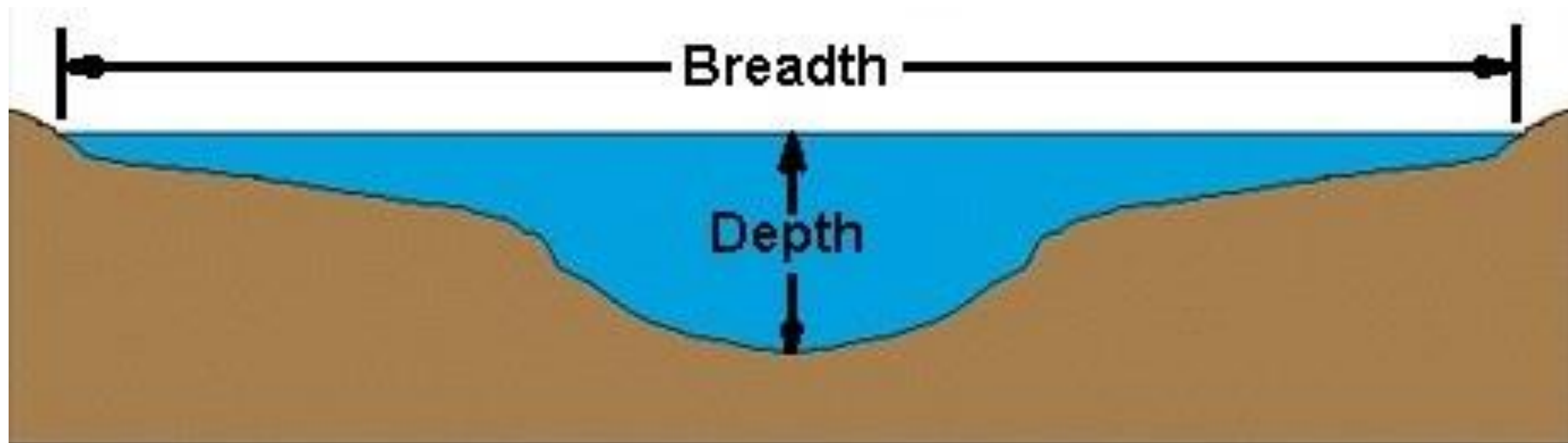
- cfr. doel: systematisch nadenken over probleem

1	Beginner	Starting at the Java World
2	Junior	Knows basic concepts and can program something
3	Middle	Knows advanced concepts and can program well
4	Senior	Can answer almost all Java questions
5	Advanced	Full control of Java technology and knows it deeply

“ze gaan niets meer kennen”

je onderzoekt iets

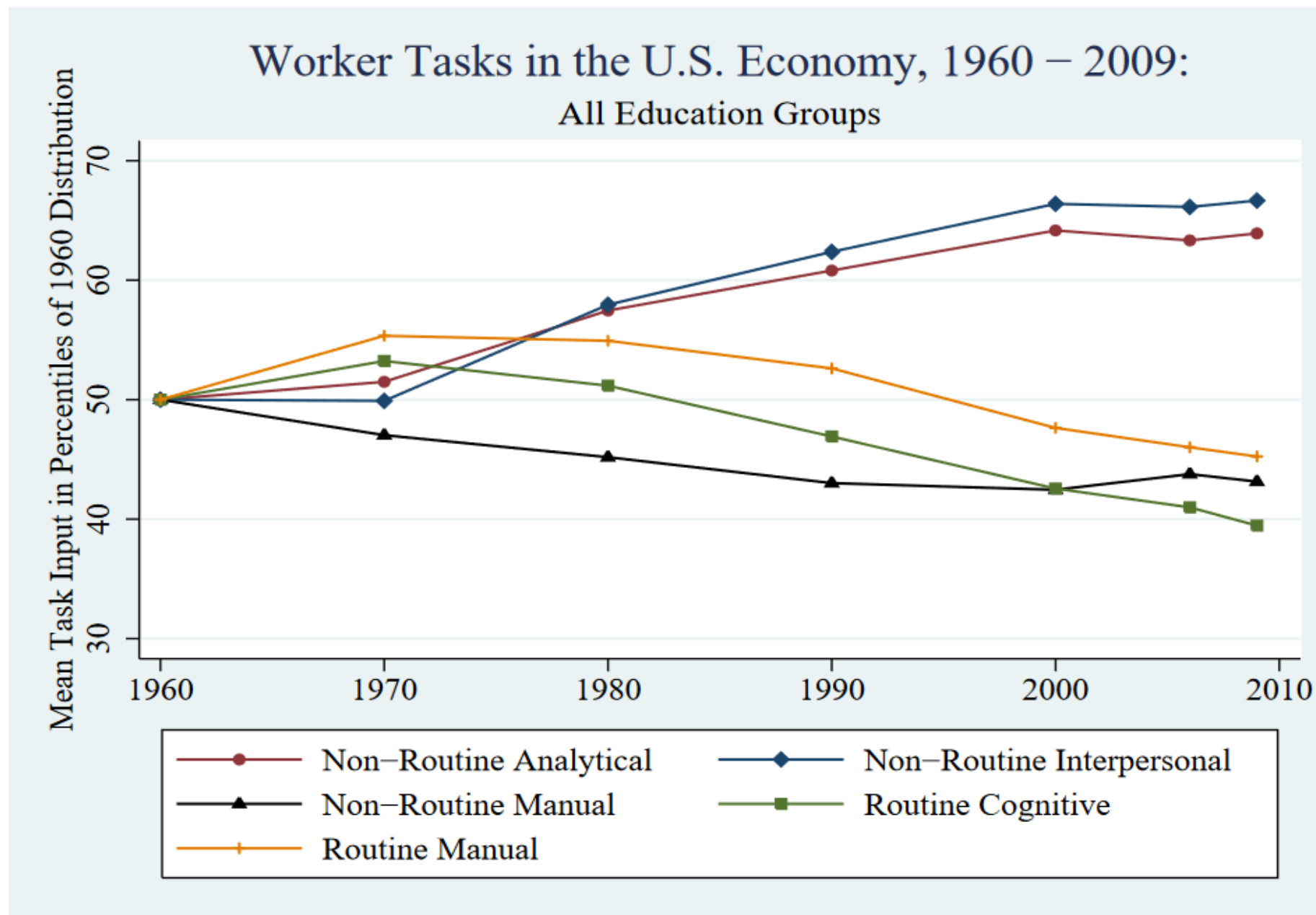
- vooral verschil in focus

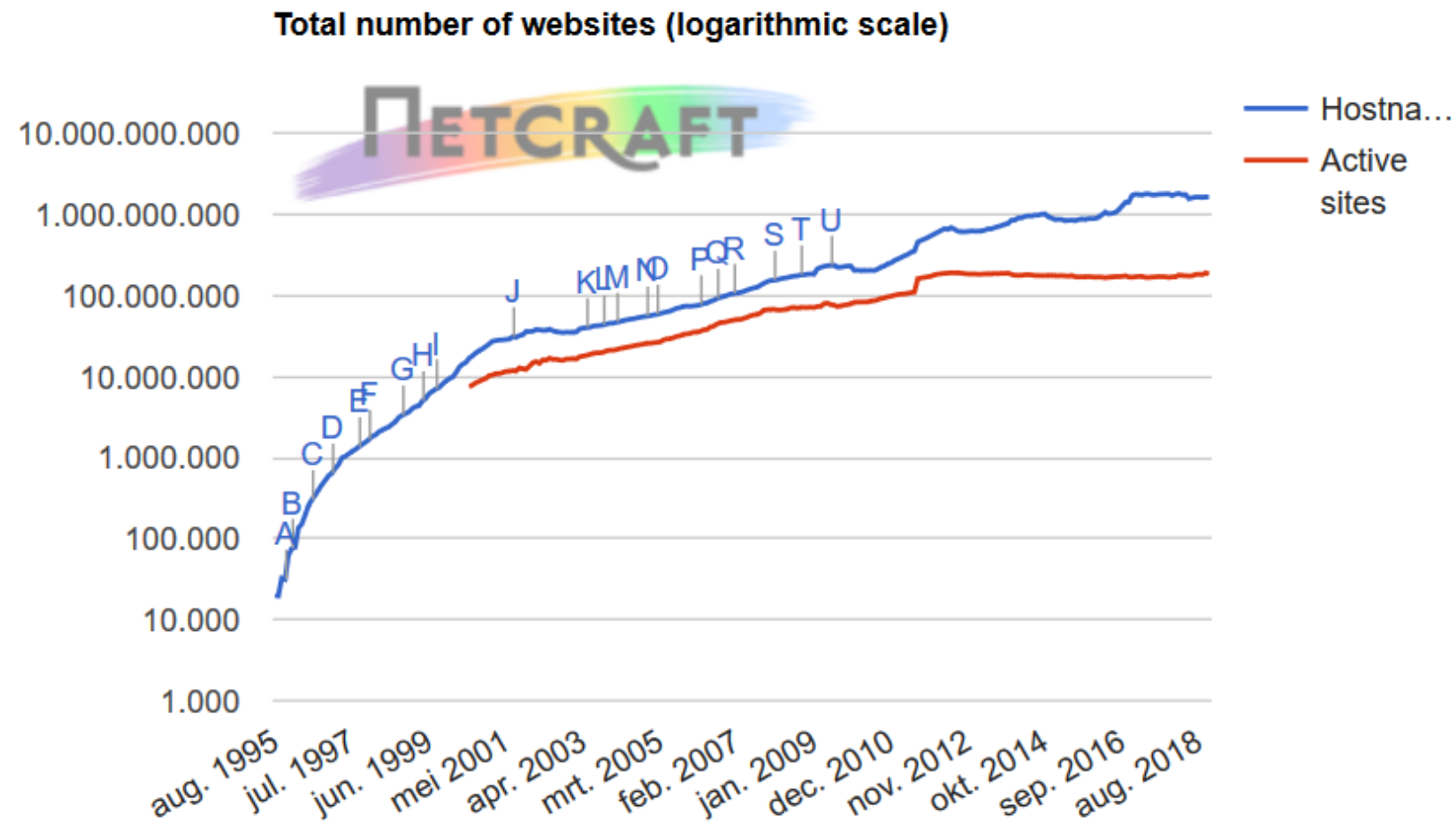
WAAROM?

maatschappelijk perspectief

onderzoekscompetentie wordt belangrijker op de werkvloer..

maar ook in het dagelijks leven...

netcraft.com (2018)

- wat is prijs-kwaliteit het beste toestel?
- wat is er aan van klimaatwijziging?
- wat is de beste school voor mijn kind?

historiografisch perspectief

Wanneer historici een fenomeen verklaren, komen ze soms tot andere oorzaken, bijvoorbeeld wanneer ze de vraag stellen hoe landbouw en veeteelt zich verspreid hebben over Europa.

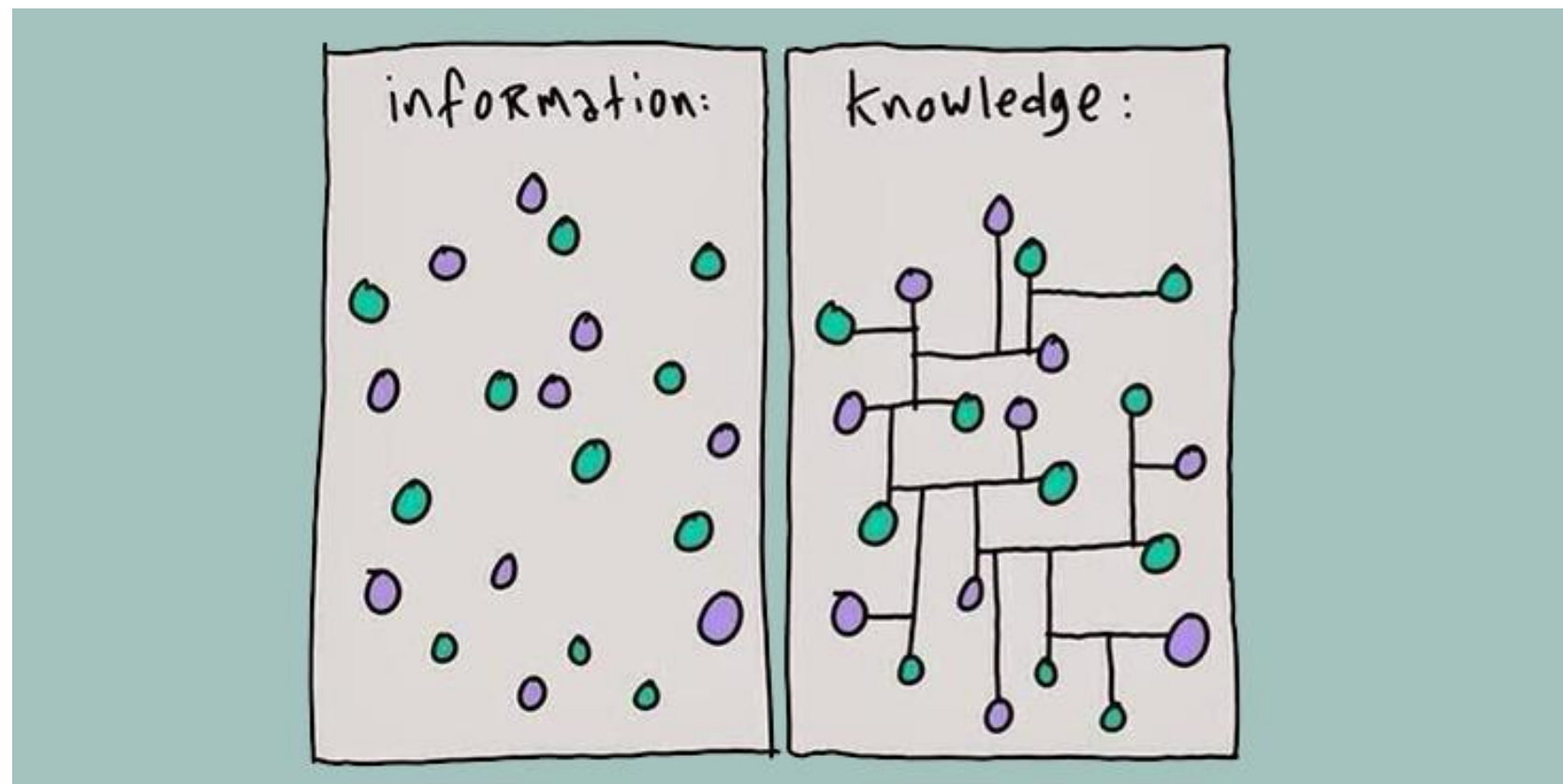
Archeologen die de kolonisatietheorie aanhangen, gaan uit van massale migraties van boeren vanuit het Nabije Oosten, die zich via Griekenland over de Balkan, richting Centraal- en West-Europa zouden hebben verspreid. De acculturatietheorie van andere archeologen, echter, gaat uit van beperkte migraties van boeren vanuit het oosten die in contact zijn gekomen met de lokale bevolking. Door uitwisseling en uithuwelijking zijn huisdieren en graangewassen en dus ook de kennis van landbouw en veeteelt geleidelijk door de lokale bevolking overgenomen.

Welke stelling is juist?

1. slechts één verklaring kan juist zijn
beide verklaringen kunnen juist zijn, en...
2. de ene kan beter zijn dan de andere
3. de ene kan nooit beter zijn dan de andere

van empiricisme naar postmodernisme

- van Von Ranke: "bloss zeigen wie es eigentlich gewesen"
- tot White: "we are free to conceive history as we please"

verleden is niet rechtstreeks waarneembaar

- geschiedenis is een reconstructie

theorie-bewijs coordinatie

- wat zijn mogelijke interpretaties?
- alternatieven tegenover elkaar en bewijs afwegen

goede geschiedschrijving:

- heeft de feiten juist
- presenteert bewijs op een overtuigende manier
- neemt tegenargumenten in rekening

...maar is ook:

- subjectief en socio-cultureel gedetermineerd
- onderhevig aan verandering

implicaties voor onderwijs

onderwijs als spiegel van praktijk

- geschiedenis is betekenis geven aan feiten
- kan niet zonder inzicht in denkwijzen
- geschiedenis is leren nadenken over informatie

afkeer van 'canon'

- perspectieven verschillen en veranderen
- verhalen zijn niet neutraal
- geschiedenis is vooral verhalen leren ontleden

onderwijskundig perspectief (algemeen)

onderzoek naar leren wetenschappelijk redeneren

> basis voor onderzoekend leren

intussen al jaren onderzoek

- mogelijk om **meta-analyses** te doen van effectiviteit
- effect size > .4 is groter dan gemiddeld effect

meta-analyses

year	Authors	studies	effect size
2007	Schroeder et al.	61	0.65
2011	Alfieri et al.	56	0.30
2012	Furtak et al.	37	0.50

verschillen?

- sample
- definitie van onderzoekend leren
- outputmaten

conclusie

- leerlingen leren zeker niet minder
- resultaten wijzen eerder op tegendeel
- ...maar enkel indien goed ondersteund door leraar

onderwijskundig perspectief (vakdidactisch)

basis in **expert-leek onderzoek**

verschillen in:

- kwaliteit
- diepte
- episodes

redeneren met historische informatie

- verschillen historicus–student?

experiment 1

- 8 historici werkzaam in academia
- 8 leerlingen met topscores (bovengemiddeld SAT, GPA)
- 8 documenten over de slag bij lexington (1775)

Amos Doolittle (1775)

voorbeelden

handboek "De verenigde Staten, het verhaal van een vrij volk" (Steinberg, 1963)

In april 1775 stuurde generaal Gage, de Britse gouverneur van Massachusetts, troepen uit om een opslagplaats van het leger in Concord te bewaken. In Lexington versperde een groep van "strijdvaardige landbouwers", geleid door Paul Revere, hen de weg. De "opstandelingen" kregen het bevel om uit de weg te gaan, maar bleven staan waar ze stonden. Toen vuurden de Engelsen een salvo af dat acht vrijheidsstrijders om het leven bracht.

dagboek van een Britse officier (Lister, 1782)

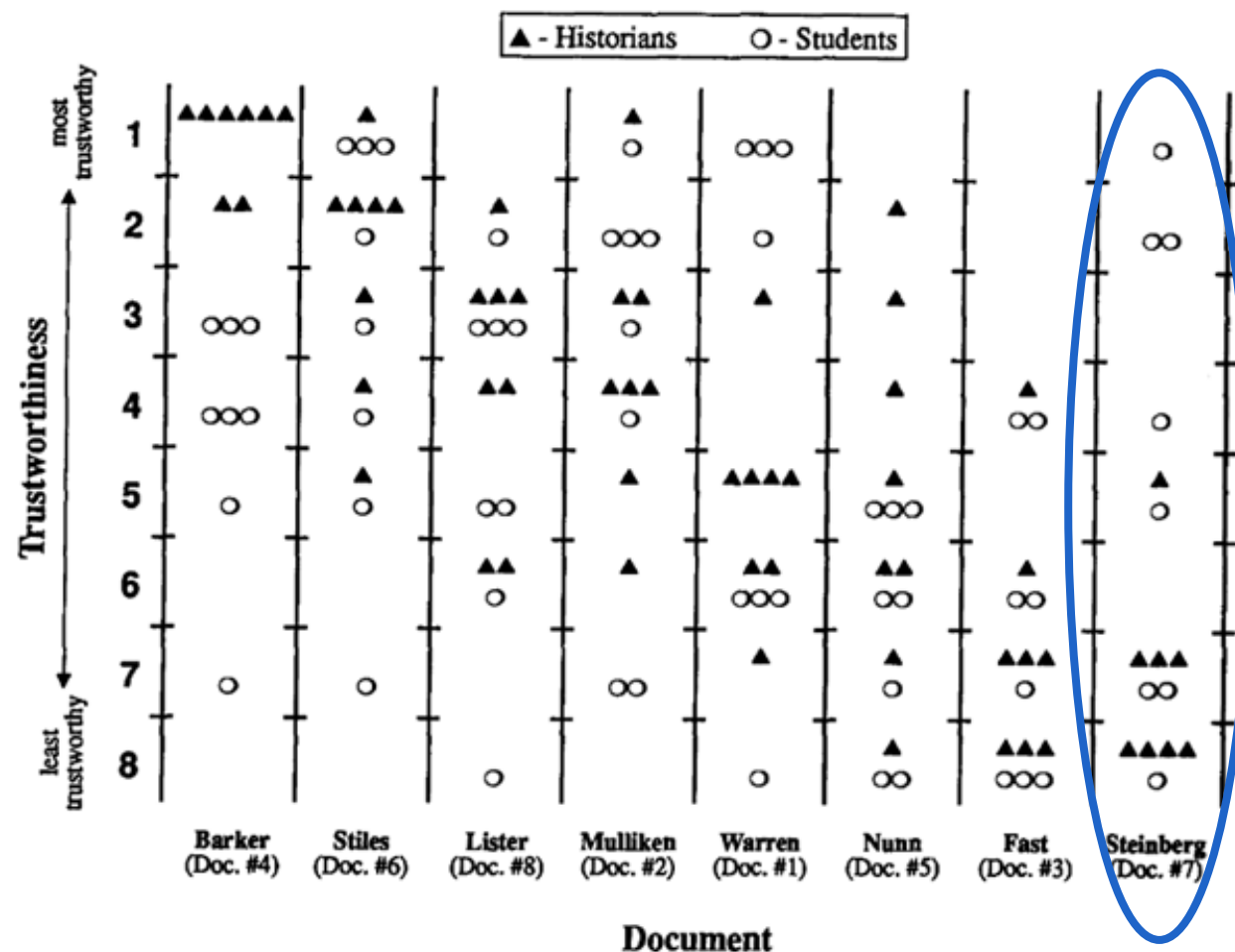
Toen we in Lexington toekwamen, zagen we hoe ze ons in formatie stonden op te wachten. Majoor Pitcairn, die het bevel voerde, vroeg hen om uit te gaan. Toen ze dat niet wilden doen, vroeg hij ons om geen ruzie te zoeken. Dat deden we, tot ze plots op ons begonnen te schieten en snel weg liepen om zich achter een muur te verstoppen. Een van ons liep een wonde op aan zijn been, zijn naam was Johnson. Het paard van Major Pitcairn werd in de zij geraakt. Toen schoten we terug, en voor we verder trokken naar Lexington, denk ik dat we 7 of 8 mannen gedood hebben.

opdracht:

- probeer te begrijpen wat er in Lexington gebeurde op 19-04-1775
- verwoord luidop je gedachten als je de informatie doorneemt

leerlingen

- weinig aandacht voor herkomst of subtekst
- zelden informatie tussen bronnen vergeleken
- frustratie bij tegenstrijdige informatie

conclusie

veel kennen van geschiedenis ≠ onderzoekskompetent

experiment 2

- 1 historicus gespecialiseerd in Lincoln
- 1 historicus met andere onderzoeksfocus
- 7 documenten over slavernij en ras midden 1800

Thomas Ball (1876)

opdracht

probeer Lincoln's visie op de rassenkwestie te begrijpen

historicus met andere onderzoeksfocus

- initieel verwarring door gebrek aan voorkennis
- strategieën om tot coherente interpretatie te komen
- gelijkaardige conclusie als specialist

conclusie

- voorkennis geeft richting bij onderzoekstaak
- onderzoekscompetentie kan gebrek aan kennis opvangen

DOELEN

3 soorten 'kennis'

historische kennis

- feiten en concepten (bv. dictatuur, farao, middeleeuwen)
- chronologie en verbanden

epistemologisch inzicht

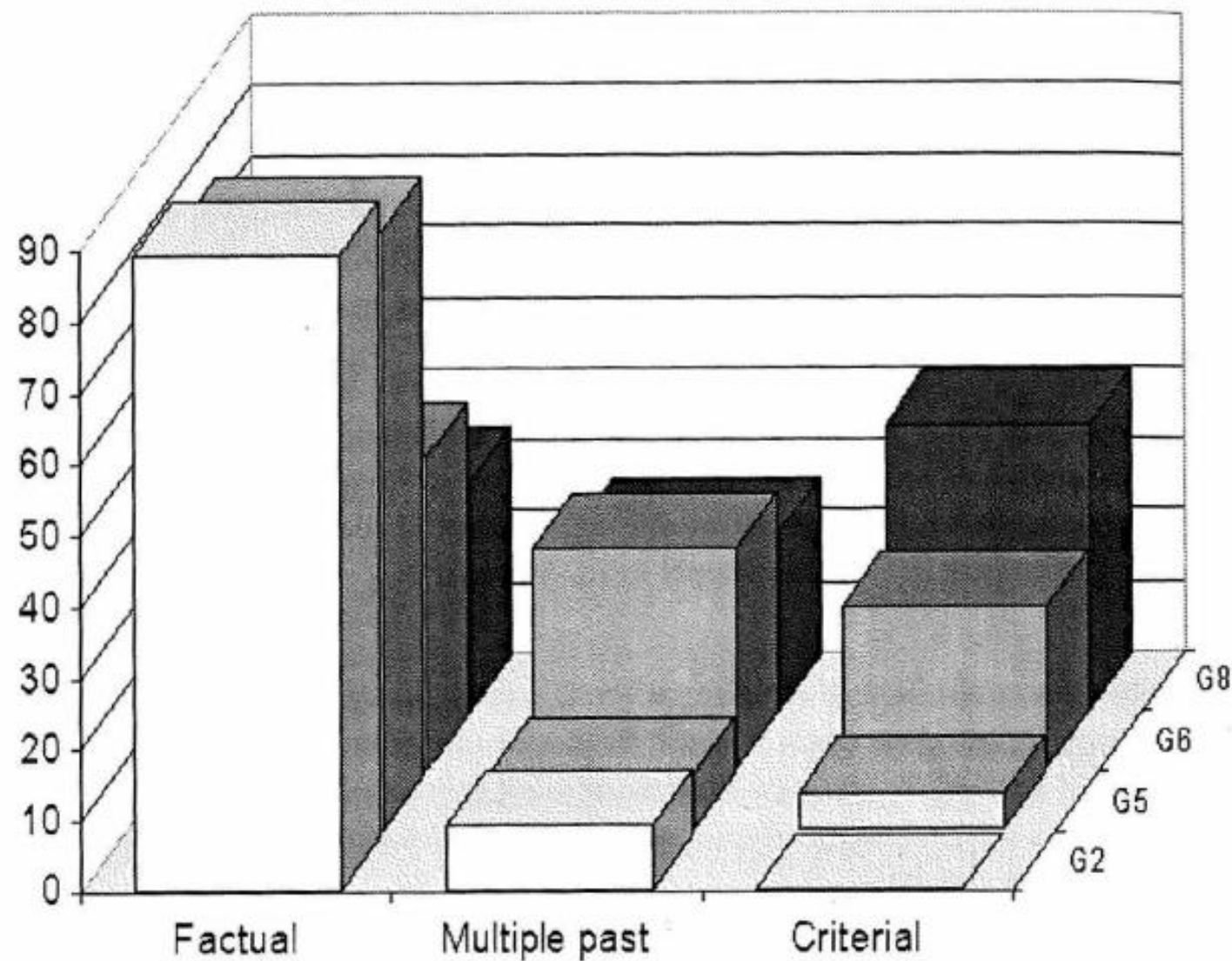
- hoe ontstaat historische kennis?

kennis van meta-begrippen en strategieën

- terminologie (bv. bewijs, waarde, claim)
- concrete strategieën

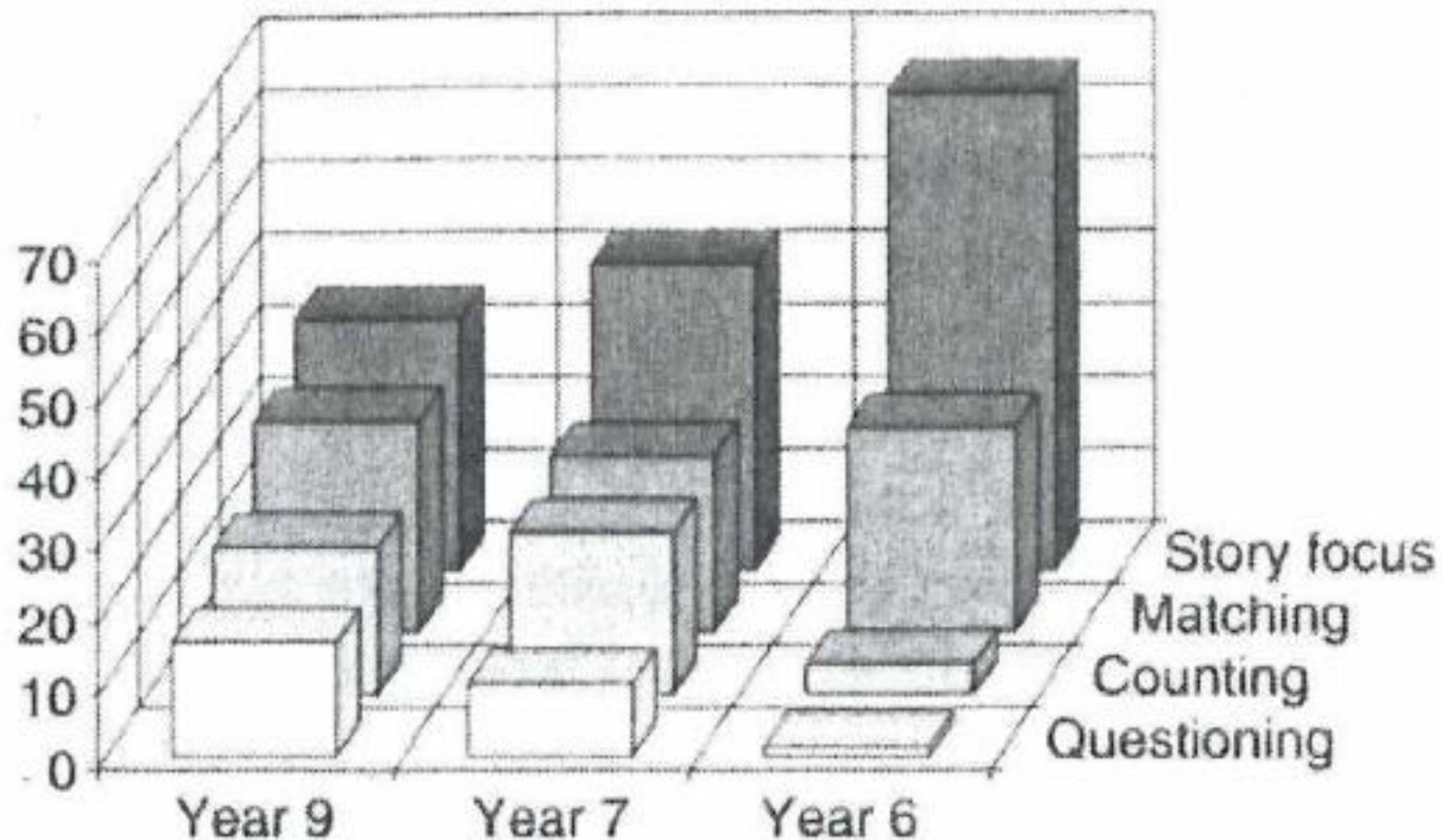
studie 1: epistemologisch inzicht

- 320 leerlingen (8-11-12-14 jaar)
- twee verschillende claims over einde Romeinse Rijk
- hoe kan dat?

studie 2: kennis van metabegrippen en strategieën

- 265 leerlingen (11-12-14 jaar)
- drie verschillende claims + 6 bronnen over koning Arthur
- welke claim is meest correct?

weinig aandacht in handboeken

handboeken 2de leerjaar secundair

170 lessen

- verschillende perspectieven: 10

2286 bronnen

- ter illustratie: 793
- opzoeken: 1152
- analyseren: 341

domeingebondenheid

- vaste kern: data verzamelen, analyseren, en argumenteren
- domeingebonden invulling

“net zoals alle wetenschappers, overweegt de historicus verschillende methodes om een probleem aan te pakken. Maar de historicus kan, in tegenstelling tot de meeste wetenschappers, het onderwerp van studie niet rechtstreeks aanschouwen”

uit de praktijk

4 lesvoorbereidingen uit SLO

- ingediend als onderzoeksles voor geschiedenis
- ...maar is dat wel zo?

lessen

1. verzuiling vandaag
2. Amerikaanse burgeroorlog
3. Israëliisch-Palestijns conflict
4. holocaust

vragen

- verschillen?
- welke is 'onderzoekend leren'?
- elementen van goede onderzoeksopdracht?

kenmerk 1: probleemstelling

- onderzoek vertrekt vanuit een vraag
- verschillende antwoorden mogelijk

veelgemaakte fouten

- geen probleemstelling (cfr. les 3)
- feitenvraag (cfr. les 4)
"hoe beïnvloedde de economische revolutie de leefomstandigheden?"
- meerdere onderzoeksvragen
- vage probleemstelling
"hoe keken mensen in de middeleeuwen naar de kruistochten?"
"hoe leefden christenen en moslims samen in Al-Andalus?"
- alles-of-niets vragen
"kwamen de economische ontwikkelingen iedereen ten goede?"

goede probleemstelling is **concreet** en **nodigt uit tot discussie**

- **beschrijvend**

“wat vonden Chinese boeren van de grote sprong voorwaarts?”

“werden slaven goed behandeld in het Romeinse Rijk?”

- **verklarend**

“waarom werd Patrice Lumumba vermoord?”

“draaide de Amerikaanse burgeroorlog rond slavernij?”

- **vergelijkend**

“was het gedrag van de Nederlandse jeugd in de jaren 60 revolutionair?”

“wanneer eindigde de Franse revolutie?”

- **beoordelend**

“was het gebruik van de atoombom in '45 echt een noodzakelijk kwaad?”

“deed Groot-Brittannië er goed aan om in '37-39 appeasementpolitiek te voeren?”

kenmerk 2: “rijke” bronnenset

- historische bronnen én literatuur
cfr. wat historici gebruiken
- verschillende invalshoeken
- verschillende soorten info (tekst, cijfers, kaart, beeld,...)
- toegankelijk

veelgemaakte fouten

- grote inhoudelijke overlap
- geen relevante info
- te veel
- te moeilijk

kenmerk 3: informatie beoordelen

wat is de waarde in het licht van de probleemstelling?

bron an sich

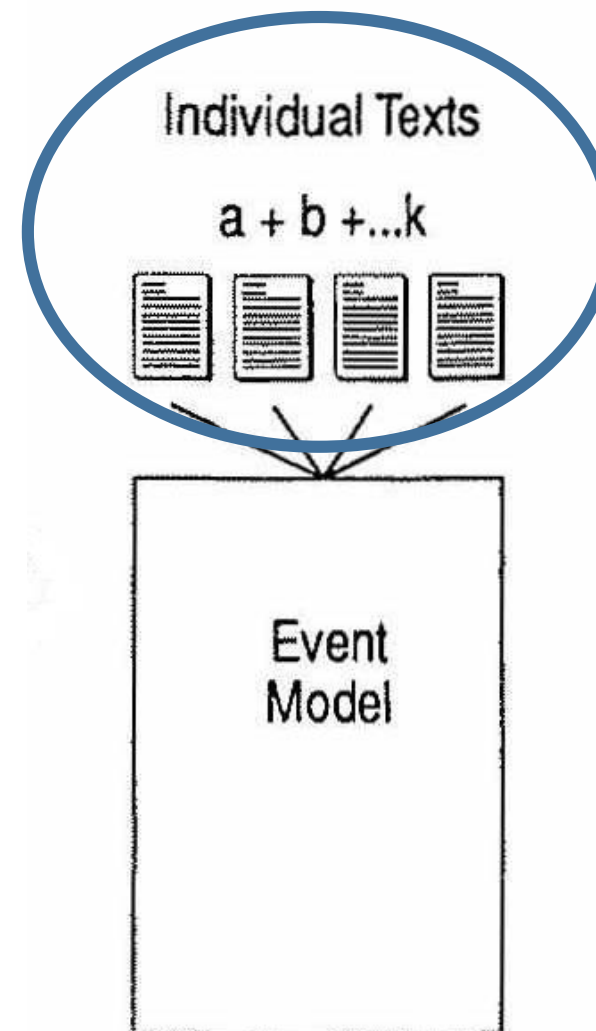
- wat weten we over de maker?
- wat weten we over de context?

inhoud bron

- relevant?
- bewijskracht?
- gelijkenissen en verschillen?

veelgemaakte fouten

- geen informatie over bron/context (cfr. les 1)
- misplaatste focus op objectief-subjectief (cfr. les 3)

III HET KRITISCH BENADEREN VAN DE BRONNEN

Om te bepalen in hoeverre een historische bron betrouwbaar, onpartijdig, volledig en dus ook bruikbaar is, moet je erg kritisch zijn. Niet alleen geschreven bronnen, maar ook iconografische bronnen, geluidsopnamen, internet-sites, enz. moet je kritisch gebruiken. Aan de hand van een aantal goed gekozen vragen verzamel je informatie over de bron.

I De vragen die je aan elke bron moet stellen

1 Vragen over de inhoud

2 Vragen van de historische kritiek

1 Wie maakte de bron?

2 Waar werd de bron gemaakt?

3 Wanneer werd de bron gemaakt?

DE MAKER WAS EEN TIJDGENOOT		DE MAKER WAS GEEN TIJDGENOOT
Was de maker ooggetuige en komt de informatie dus van hemzelf?	Was de maker geen ooggetuige? Waar heeft hij zijn informatie dan gehaald?	Hoelang na de feiten leefde hij?
Met welke bedoeling heeft de maker de bron gemaakt?		Hoe betrouwbaar is de informatie waarop hij zich steunt?
Wat is de duidelijk herkenbare boodschap?	Is er ook sprake van een enigszins verborgen boodschap? Zo ja, welke?	
Had de maker reden om subjectief te zijn?		
Waar geeft de maker enkel feiten weer, met andere woorden waar is hij objectief?	Waar geeft de maker zijn eigen mening weer, met andere woorden waar is hij subjectief?	

handboeken niet altijd de beste inspiratie

kenmerk 4: argumenteren

theorie-bewijs coordinatie

informatie afwegen en integreren

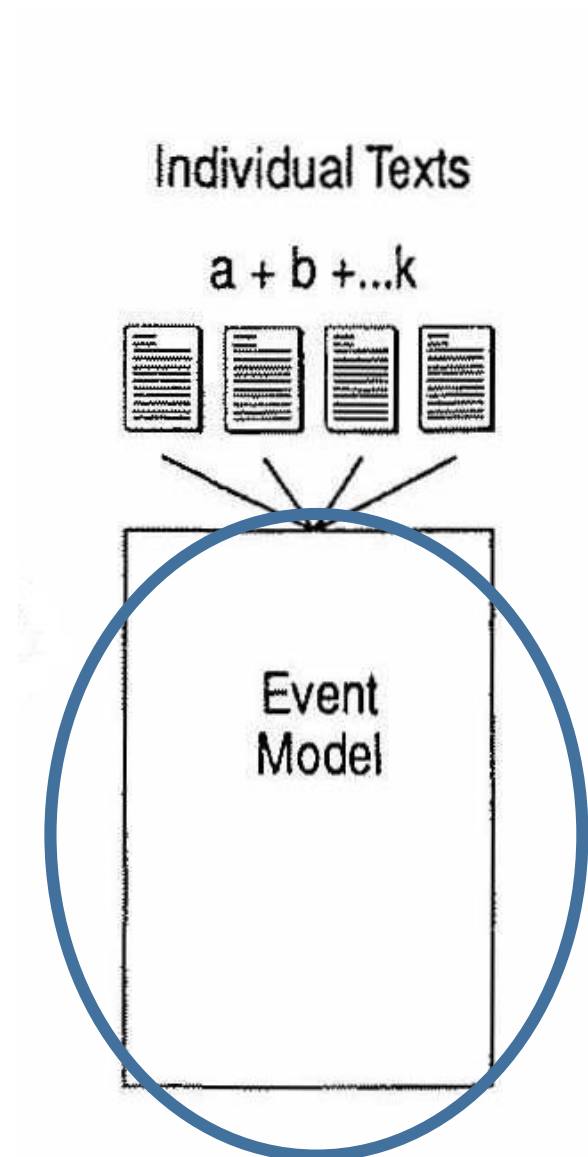
- welke mogelijke conclusies?
- afwegen t.a.v. elkaar en bewijs

claim formuleren en onderbouwen

- conclusie
- argumenten
- tegenargumenten in rekening

veelgemaakte fouten

- cherry picking

HOE?

probleemstelling formuleren

academisch historicus

- begint met onderzoeksvraag
- discussie ontstaat door uiteenlopende bevindingen

historicus/leraar in de klas

- begint met literatuur
- discussie opsporen
(bv. sommigen denken, het is niet zeker dat,...)
- probleemstelling reconstrueren

goede probleemstelling is **concreet** en **nodigt uit tot discussie**

- **beschrijvend**

“wat vonden Chinese boeren van de grote sprong voorwaarts?”

“werden slaven goed behandeld in het Romeinse Rijk?”

- **verklarend**

“waarom werd Patrice Lumumba vermoord?”

“draaide de Amerikaanse burgeroorlog rond slavernij?”

- **vergelijkend**

“was het gedrag van de Nederlandse jeugd in de jaren 60 revolutionair?”

“wanneer eindigde de Franse revolutie?”

- **beoordelend**

“was het gebruik van de atoombom in '45 echt een noodzakelijk kwaad?”

“deed Groot-Brittannië er goed aan om in '37-39 appeasementpolitiek te voeren?”

bronnenset samenstellen

- verschillende invalshoeken
- verschillende soorten info (tekst, cijfers, kaart, beeld,...)

bronbeschrijving

- maker?
- context?

ter info: 2286 bronnen uit handboek-studie

- titel, periode, auteur: 1276
- meer info over auteur: 57
- meer info over context: 65

tekst toegankelijk maken

zorg voor focus

- parafraseren is OK, boodschap verdraaien niet
- voorzichtig advies: max. 300 woorden

editeer tekst

- archaïsch/overdreven complex taalgebruik kan je aanpassen
- liever woordenlijst dan schrappen of vereenvoudigen

lay-out

- groter lettertype (11+) schrikt minder af
- voorzie marge naast en tussen regels voor aantekeningen

activiteiten structureren

cfr. in leer gaan bij een expert (a.k.a. cognitive apprenticeship)
ondersteuning geleidelijk aan afbouwen

expliciete instructie - modeleren

bv. luidop een bron interpreteren

leeractiviteiten structureren

bv. steekkaart, rolverdeling, syntheseschema

feedback

bv. 'heb je daar al aan gedacht?'-vraag tijdens opdracht

minder
ingrijpend

I- _____

Kentucky Resolutions

Head Note: Here, Thomas Jefferson, lead author of the Declaration of Independence, shared his arguments against the Acts on behalf of the Kentucky legislature. James Madison wrote a similar argument against the Acts on behalf of Virginia.

The United States of America are not united on the idea of giving unlimited power to the federal government.

The tenth amendment to the Constitution, says that "the powers not delegated to the United States by the Constitution are reserved to the States or to the people." Also, the first amendment says that Congress should not make laws limiting "the freedom of speech or of the press." This means that harmful lies and defamation are not under the power of the federal courts. Therefore, the Sedition Act, passed by Congress on the 14th day of July 1798, is not legal and has no force.

In addition, aliens are protected by state law. No power over them has been given to the federal government. Therefore, the Alien Act goes against the Constitution. The fifth amendment to the Constitution states that "no person shall be deprived of liberty without due process of law." But, the Alien Act allows the President to remove a person from the United States without a jury, public trial, or lawyer. This Act is not legal and has no force. It transfers power from the courts to the President of the United States. This goes against Article Three of the Constitution which states that "the judicial power of the United States shall be vested in courts."

We declare that these acts go against the Constitution. They take rights away from the States and put them in the hands of the federal Government. They take control over the States, not only in federal cases, but in all cases. And they establish laws not with the consent of the States, but against their consent. If we accept these acts, we will surrender the form of government we have chosen. We will live under a government that gets its powers from its own will, and not from our authority.

Source: Excerpt adapted from a draft of the Kentucky Resolutions written in October 1798 by Thomas Jefferson.

Judgments

E _____

A _____

D _____

structuur

prompts

schema

steekkaart

minder
ingrijpend

Research questions:

Source	Source analysis	Summary of content	Similarities to other texts	Differences from other texts	Other notes
Text 1					
Text 2					
Text 3					
Text 4					
Text 5					

structuur

prompts

schema

steekkaart

minder
ingrijpend

Crusades Documents Analysis Guide

Doc.	Source and context	Evidence of religious motivation	Evidence of other motivation	Similarities and differences from other texts
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

structuur

prompts

schema

steekkaart

minder
ingrijpend

How to Analyze a Political Cartoon as a Historical Source

Step 1: Identify the symbols

- Look for labels
- Identify universal symbols
- Attend to subtle symbols
- Consider symbolic speech/captions
- Interpret symbolic actions

Step 2: Identify the relationship between symbols

- Attend to physical location of important symbols
- Interpret actions connecting symbols

Step 3: Interpret the author's methods and message

- Identify exaggerations
- Gather information about the artist
- Consider the artist as a source
- Summarize the artist's stance

Step 4: Critique the cartoon

- Identify your initial reaction
- Consider flaws in the artist's logic
- Consider information the artist has omitted
- Find contrasting opinions
- Offer your critique of the cartoon

structuur

prompts

schema

steekkaart

minder

ingrijpend

How to write your essay

In the introduction, be sure you respond to the historical question. This paragraph should state your premise and be 3-4 sentences long. First recap the event by: (1) tell who, when, and where and (2) give a brief factual summary. In your last sentence, state your opinion.

In the first body paragraph, claim your most important reason that supports your premise in the first sentence. In the 3 sentences that follow, write facts that support this claim and explain how they do. Add a conclusion sentence that restates your topic sentence.

In the second body paragraph, give another important reason that supports your opinion. In 3 sentences that follow, write facts that support this claim and explain how they do. Add a conclusion sentence that restates your topic sentence.

In the third body paragraph:

- a. Present a claim that logically opposes one of your central ideas, which in turn leads the reader to question your belief.
- b. Give and explain evidence for this opposing claim.
- c. Then, refute this opposing argument with new evidence in order to restore your original opinion.
- d. If you can, question the merit of the opposing claim citing one of the historical reasoning strategies.
- e. Add a conclusion sentence that rejects the argument.

In the conclusion, restate your opinion (thesis). Briefly state the points you made in your three paragraphs which support your thesis. Try to end your essay with a final persuasive sentence.

structuur

prompts

schema

steekkaart

minder

ingrijpend

hoeveel structuur?

verschillende vormen door elkaar

> ondersteuning neemt af naarmate ervaring toeneemt

cognitieve psychologie: intern vs. extern **script**

te weinig?

- moeilijk om intern script op te bouwen
- verloren lopen, fouten, oppervlakkig werk

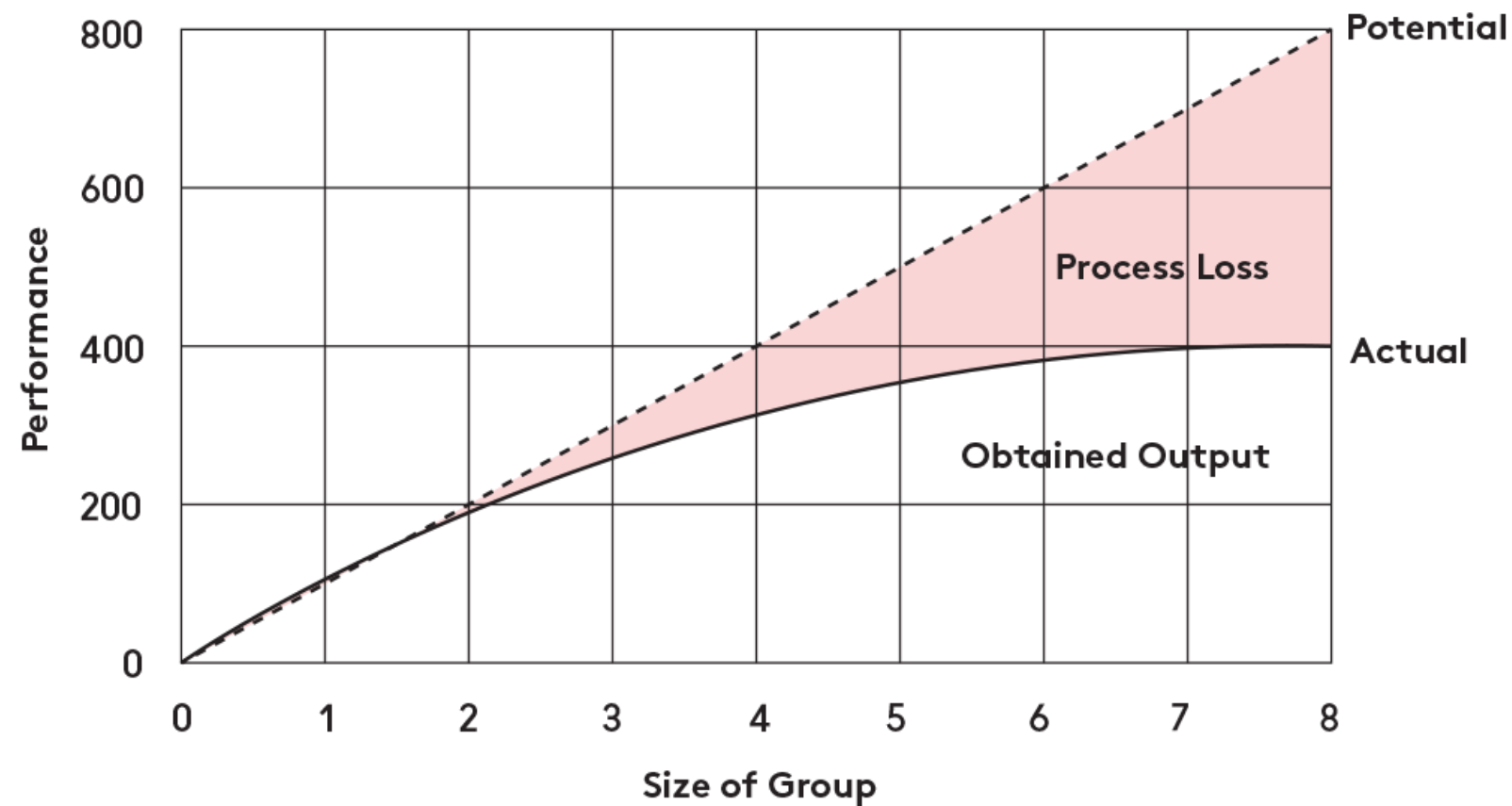
te veel?

- problematisch indien interferentie met intern script
- mogelijks avers effect op motivatie

met hoeveel?

kleine groepen

- onderzoek is sociale activiteit
- meer 'processing power'
- elaboratie bevordert begrip

Ringelmann (1913)

de juiste setting

veilig klimaat

- fouten maken is deel van onderzoek
- argumenteer met data, niet op de man
- leerlingen positief bekrachtigen

productieve werkomgeving

- duidelijke afspraken over timing
- ook afspraken over omgang in (en tussen) groepen
- protocol voor problemen

notities

waarom?

- inzage krijgen in voortgang tijdens opdracht
- mogelijk om later feedback te geven (en te evalueren)
- kan (samen met feedback) aan cursus toegevoegd worden

verschillende vormen

- annotaties bij tekst
- antwoorden op vragen/prompts
- eindconclusie

onderzoekend leren

in de geschiedenisles

Michiel Voet

michiel.voet@ugent.be

@michielvoet